

Reportatge

Girona, una història solidària: Bluefields, Farsia i Nueva Gerona

Dani Vilà

Aquest any 2007, la ciutat de Girona està d'aniversari en matèria solidària. La capital gironina celebra enguany els 20 anys d'agermanament amb la ciutat nicaragüenca de Bluefields i també el primer decenni de relació oficial i compromesa amb la *daira* sahrauí de Farsia. De fet, l'agermanament rubricat amb Bluefields l'any 1987 va convertir Girona en una de les primeres ciutats catalanes a formalitzar de manera oficial el seu compromís solidari per impulsar projectes de cooperació i desenvolupament amb Nicaragua. Històricament Catalunya ha mantingut múltiples contactes amb els països de l'Amèrica Llatina i, sobretot, amb Nicaragua, on són majoria els agermanaments amb municipis catalans.

La relació de Girona amb Nicaragua va néixer l'any 1984, en què un col·lectiu de ciutadans progressistes i sensibles a les necessitats d'aquest país van crear el Comitè de Solidaritat amb Nicaragua. Feia només cinc anys que s'havia produït la revolució sandinista i calia un moviment social que liderés el canvi que Nicaragua necessitava. Aquella primera experiència va ser clau perquè tres anys més tard se signés l'agermanament amb Bluefields, un símbol de la solidaritat que la societat gironina volia aportar a la principal ciutat del Carib nicaragüenc. Cal tenir present que un 80% de la població es troba a l'atur i que l'economia es basa en sectors com la pesca, el comerç o els serveis, tots en estats molt precaris. La relació d'aquestes dues

dècades ha permès desenvolupar més d'una vintena de projectes al municipi nicaragüenc que han permès tirar endavant accions culturals, alimentàries, educatives, esportives, així com millores en els habitatges, les infraestructures viàries i la rendibilitat agrícola.

Els primers anys, l'agermanament va centrar la seva tasca principal en la reconstrucció de Bluefields, després d'un devastador huracà que va reduir a runes bona part de la ciutat. Entre el 1989 i el 1993 es va endegar la campanya «Reconstruïm Bluefields». El desastre natural va tenir la resposta espontània de moltes associacions gironines i un tou d'iniciatives ciutadanes van permetre obtenir diners per adquirir material que fes viable la reconstrucció dels edificis de Bluefields.

L'agermanament amb Farsia ha arribat als deu anys de relació.

Durant aquests anys, Girona també va impulsar un programa de suport a la biblioteca municipal de Raití, que va durar més de deu anys, amb l'objectiu de dotar el servei d'un bon fons bibliogràfic i fomentar d'aquesta manera l'accés a la cultura dels habitants de Bluefields, especialment els estudiants.

El 1994 es va fer un nou pas per refermar la relació entre Girona i Bluefields, amb la reconversió del comitè de solidaritat inicial en l'organització no governamental (ONG) Girona Solidària. L'any següent es va engegar un dels projectes més rellevants d'aquests 20 anys de relació: la urbanització d'un dels carrers més importants de Bluefields, que any rere any es feia impracticable amb l'arribada de les pluges. Amb la col·laboració del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament es va aconseguir garantir la connectivitat entre dos importants barris del municipi. Com a reconeixement per l'esforç, les autoritats de Bluefields van batejar el carrer amb el nom de Girona, i el 1998, l'actual alcaldessa, Anna Pagans, aleshores primera tinent d'alcalde, i la regidora Isabel Salamaña van inaugurar el carrer.

La consolidació de la Universitat de Girona (UdG) en el teixit de la ciutat ha convertit aquesta institució en un altre actor important en els projectes solidaris amb Nicaragua i amb el municipi de Bluefields. Un estudi conjunt de la UdG i la Universidad de Uracac va establir que l'atur, la sida, l'abandonament escolar i les toxicomanies eren les principals problemàtiques dels joves de Bluefields. Arran d'aquesta anàlisi es va impulsar un programa de dinamització juvenil per fomentar l'associacionisme i millorar les activitats formatives o de lleure dels joves d'aquell país.

Un projecte de recollida d'escombraries (2001), millores a la xarxa viària bàsica (2002), difusió i treball pedagògic amb l'Agenda Llatinoamericana (2003), el desenvolupament d'una agricultura sostenible (2004) o la creació de campaments infantils de l'ONG Gramiss (2005) són només alguns dels altres projectes destacats de dues dècades de relació solidària entre Bluefields i Girona.

L'Ajuntament de Girona espera que el vintè aniversari de l'agermanament amb la ciutat nicaragüenca serveixi per millorar el coneixement dels gironins sobre la tasca solidària que la ciutat encapçala a Bluefields. El consistori vol que aquesta efemèride serveixi també per conscienciar més els gironins i afavorir la participació dels ciutadans en els projectes solidaris a la població nicaragüenca, amb la clara voluntat de recuperar l'esperit inicial d'aquesta relació, que tenia en associacions i entitats els seus principals pals de paller.

Deu anys de compromís amb Farsia

L'últim trimestre de l'any tocarà el torn de celebrar els deu anys d'agermanament amb Farsia, ja que la signatura es va portar a terme el 1997. Malgrat això, la relació compromesa amb el poble sahrauí i les seves dures condicions de vida als camps de refugiats de Tindouf ve d'un parell d'anys abans: ja el 1995, onze nens i nenes sahrauís van venir a passar l'estiu amb famílies gironines. Va ser el primer pas d'un projecte impulsat per l'Associació Catalana d'Amics del Poble Sahrauí (ACAPS) que any rere any ha tingut el suport del consistori gironí. Es calcula que fins avui s'han acollit més de 160 nens i nenes d'entre 7 i 13 anys.

Les estades amb famílies gironines són vitals per a aquestes criatures, ja que les colònies d'estiu solidàries els permeten fugir de les extremes condicions climàtiques que pateixen en els camps de refugiats sahrauís durant els mesos de més calor. Una alimentació adequada, les revisions mèdiques i el gir anímic que suposa l'estada a les comarques gironines són alguns dels altres factors que han provocat que el projecte tingui continuïtat cada estiu i que s'hagi estès arreu de l'Estat espanyol. Les colònies també són un pretext per sensibilitzar la població sobre la causa del poble sahrauí, que des de fa més de 30 anys lluita contra el Marroc perquè es reconeguin els seus drets al Sàhara Occidental.

Un altre programa tradicional de la relació amb Farsia és la caravana solidària que cada any s'organitza per recollir ajuda humanitària, sigui en forma d'aliments –com aquest mateix 2007, en què s'han recollit unes 25 tones d'oli, sucre i lleties– o de productes higiènics, com havia passat en les darreres edicions del projecte.

També té continuïtat des del 2004 un projecte per assegurar un àpat diari als infants dels campaments, per tal de contribuir a reduir l'absentisme escolar i garantir la formació d'aquests nens i nenes. En aquesta línia, hi ha en marxa un projecte de dotació de material escolar de l'escola infantil i un altre de formació del personal docent a través de tallers dirigits per educadores d'escoles bressol de Girona.

Pel que fa a infraestructures, l'agermanament entre Farsia i Girona ha suposat la instal·lació d'un equip de megafonia a la *daira* de Farsia, molt important per avisar la població d'esdeveniments com l'arribada d'ajuda humanitària. L'obtenció de material per al dispensari o la construcció de quatre locals socials han estat altres projectes solidaris impulsats gràcies a la relació entre els dos municipis.

Les devastadores inundacions que van patir els campaments al febrer de l'any passat han fet necessari engegar un projecte d'emergència per tal de facilitar amb urgència la reconstrucció d'habitatges i serveis per a la població, com l'escola bressol o l'escola corànica.

Es calcula que els projectes impulsats a Farsia superen els 300.000 euros en aquest decenni d'estreta relació. A l'ajuda humanitària que suposa l'agermanament, cal afegir-hi la implicació política en la reclamació al govern marroquí per tal que reconegui els drets del poble sahrauí i s'acabin els desplaçaments dels refugiats, obligats a malviure en els campaments situats al desert.

L'actual alcaldessa, Anna Pagans, va visitar Bluefields quan era regidora; durant aquella visita es va batejar un carrer amb el nom de Girona.

De Girona a Nueva Gerona

El repàs de la solidaritat gironina seria incomplet si no parléssim de les accions humanitàries de cooperació i desenvolupament que des de fa pocs anys executen Girona i el Grup Editor de la Revista del Discapacitat (GERD) al municipi cubà de Nueva Gerona.

Una visita institucional que va tenir lloc l'any 2000, quan la ciutat cubana celebrava els 170 anys de la seva creació, va permetre establir un protocol d'intencions per agermanar les dues ciutats, amb la participació de la Diputació de Girona i la Isla de la Juventud. L'agermanament encara no s'ha formalitzat oficialment, però el consistori segueix treballant perquè pugui ser una realitat ben aviat i manté el ferm compromís de regularitzar les relacions entre Girona i Nueva Gerona. Malgrat això, durant els darrers anys ja s'han iniciat una desena de projectes. Les greus mancances en l'àmbit sanitari del municipi cubà van ser motiu de la primera acció: l'aportació d'una ambulància que permet fer els serveis en aquesta zona, sovint amb unes comunicacions difícils.

La col·laboració amb Nueva Gerona també té com a actor important la tasca del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, entitat que recull les peticions de l'alcaldia de Nueva Gerona. A través d'aquesta institució i amb el suport de l'Ajuntament de Girona, es va finançar la rehabilitació i manteniment dels habitatges del centre històric de la població cubana, un barri amb uns 500 edificis i una població superior als 2.000 habitants, la majoria dones grans i amb pocs recursos. El compromís va permetre aportar els materials necessaris per a la rehabilitació i també for-

Fa vint anys, Girona es va convertir en una de les primeres ciutats catalanes a formalitzar el seu compromís amb el Tercer Món

mar els professionals cubans que es van encarregar entre el 2004 i el 2005 d'executar la millora d'aquests habitatges.

Com ja es fa amb els altres agermanaments, un dels projectes solidaris està dedicat a garantir una alimentació mínima per als escolars. El projecte de dietètica amb els escolars de la Isla de la Juventud consisteix en la millora de la cuina central i una millor dotació dels mitjans tecnològics de l'equipament. Aquesta instal·lació dóna servei a més de 4.300 alumnes i uns 900 treballadors, i el GERD hi ha col·laborat amb la compra d'un parell de vehicles que permeten la distribució d'aliments a la població més llunyana i amb més necessitats.

Els últims anys, les iniciatives solidàries del GERD estan liderant els projectes a Nueva Gerona. L'Ajuntament dóna suport a aquesta ONG, que adreça les seves activitats a la població discapacitada de Cuba. L'any 2004 es van posar en marxa els centres de muntatge de cadires de rodes de Guantánamo i Holguín, i el 2005 es van enviar les primeres cadires perquè es muntessin en aquests centres de treball, on treballen mig centenar de persones discapacitades. L'objectiu és doble: per una banda, garantir l'accés de la població a les cadires de rodes, un material que a Cuba és gairebé privilegi d'uns quants; per l'altra, convertir els centres de treball en una sortida laboral per als discapacitats. Des del 2002, GERD, entitat editora de la revista *L'Atípic*, envia material ortopèdic divers per als discapacitats cubans. Amb la mateixa intenció, l'entitat va impulsar el 2005 la rehabilitació d'un centre de treball a Nueva Gerona per tal de donar feina a uns 50 discapacitats més. El centre, que té com a contrapart l'Asociación Cubana de Limitados Físicos Motores (ACLIFIM), es dedica a la producció d'objectes de regal, fruit de l'artesanía de la zona, que puguin ser encarregats per municipis gironins o catalans per tal de comercialitzar-los en el nostre país.

L'entitat Gramiss va organitzar fa dos anys uns campaments infantils per a joves de Bluefields.

El projecte solidari del grup editor de *L'Atípic*, GERD, promou l'accés dels discapacitats cubans a material ortopèdic.

Sensibilitzar els gironins

L'Ajuntament de Girona, a través del Consell Municipal de Cooperació i Solidaritat, situa com un dels punts preponderants de la seva acció incidir en la sensibilització i conscienciació dels ciutadans gironins des de ben petits. Per aquest motiu, la guia de recursos educatius de Girona sol oferir diversos programes perquè els alumnes de les escoles i instituts de la capital gironina puguin acostar-se a les problemàtiques dels municipis agermanats amb Girona i donar a conèixer els projectes solidaris que les diferents entitats de la ciutat impulsen a Nueva Gerona, Farsia o Bluefields.

Amb aquests recursos, el consistori vol fomentar la participació en els projectes solidaris i que siguin els gironins els que aportin el dinamisme necessari en la cooperació de Girona amb l'exterior. L'Ajuntament de Girona segueix fent passos per mantenir-se com un referent en l'àmbit català. Enguany ja destina prop de l'1% dels ingressos propis a projectes de cooperació i desenvolupament. A més, fa pocs mesos la junta de govern va aprovar incorporar-se a la xarxa d'ajuntaments i institucions de compra pública ètica. Això suposa que les empreses proveïdores del consistori hauran de garantir que en la producció dels subministraments s'han respectat els drets dels treballadors, no s'ha utilitzat mà d'obra infantil i que els productors han rebut un sou digne i no han estat explotats.

De moment, la renovació dels uniformes de les brigades municipals ja s'ha fet seguint criteris ètics, i es preveu continuar amb el cafè de comerç just o incloure productes d'aquest tipus en recepcions i aperitius oficials.